

ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

Innovative Academic Leadership of School Administrators under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office.

รวีวรรณ สุวรรณไตรย์^{1*} อรรถพร วรรณทอง² และ สมฤทัย เต่าจันทร์³

Rawivan Suwannatrai^{1*} Attaporn Wannathong² and Somrutai Taochan³

(วันที่รับบทความ: 22 มีนาคม 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 17 เมษายน 2569, วันที่ตอบรับ: 21 เมษายน 2569)

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ (3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 327 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันเฉพาะด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม ส่วนด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม และด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรมไม่แตกต่างกัน 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม (2) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม (3) การพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม และ (4) วัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹ Master of Education Program in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University

²⁻³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²⁻³ Lecturer of Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: numfanaruk1@gmail.com Tel.062-2152106

ABSTRACT

This research aimed to (1) examine the level of innovative academic leadership of school administrators under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office, (2) compare opinions regarding innovative academic leadership classified by position, work experience, and school size, and (3) study guidelines for promoting innovative academic leadership. The sample consisted of 327 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan table. The instruments were a five-point rating scale questionnaire and a structured interview. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, F-test, and content analysis. The findings revealed that 1. The overall level of innovative academic leadership among school administrators was at the highest level. 2. A comparison of opinions regarding innovative academic leadership among school administrators 2.1 School administrators and teachers differed significantly overall at the .05 level, with differences found only in innovative academic culture and atmosphere. No significant differences appeared in innovative vision, curriculum and learning management, or teacher development. 2.2 School administrators and teachers with different levels of work experience and school sizes did not differ significantly in their opinions regarding innovative academic leadership, both overall and in specific aspects. 3. The guidelines for promoting innovative academic leadership comprise four aspects: vision, curriculum and learning management, teacher development, and academic culture and atmosphere.

Keywords: Innovative academic leadership

บทนำ

การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถูกขับเคลื่อนด้วยพลวัตทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์อย่างพลิกโฉม เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดวิชาความรู้ แต่คือการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีคุณภาพ ทว่าในสภาพความเป็นจริง การจัดการศึกษาของโรงเรียนยังคงเผชิญกับความท้าทายอย่างหนัก ระบบการศึกษาปัจจุบันทำให้นักเรียนเพียงบางส่วนประสบความสำเร็จ ขณะที่นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งกลับมีผลการเรียนรู้ที่ลดหลั่น หรือถึงขั้นล้มเหลวจากระบบการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญและต้องรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีทักษะแห่งอนาคต สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และการปรับโครงสร้างขับเคลื่อนประเทศสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นภูมิคุ้มกัน เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556; ภาณุพงษ์ คำภูษา, 2562)

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติบรรลุผล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เป้าหมายสูงสุดคือการสร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่ไปกับการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียน

ยุคใหม่ ครูยุคใหม่ สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และระบบการบริหารจัดการยุคใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างเข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550)

ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ดังกล่าว "ผู้บริหารสถานศึกษา" ถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญสูงสุด ผู้บริหารไม่ได้เป็นเพียงผู้ควบคุมดูแล แต่ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ปฏิภาณไหวพริบ บุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม และที่สำคัญที่สุดซึ่งเป็นคุณลักษณะที่หาได้ยากยิ่งคือการมี "ภาวะผู้นำ (Leadership)" (ธร สุนทรายุทธ, 2551) ภาวะผู้นำเป็นกลไกสำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล สร้างแรงจูงใจ และโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับทั้งทางกายและทางใจ พร้อมใจกันปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะมีความเชื่อมั่น กล้าคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับ และสามารถแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน (ไชยา ภาวะบุตร, 2560; พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ, 2561)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาบริบทเชิงพื้นที่ของการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร ซึ่งดูแลรับผิดชอบโรงเรียนจำนวน 244 โรงเรียน กลับพบสภาพปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตด้านคุณภาพวิชาการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ที่อยู่ในระดับที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ข้อมูลในปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกสาระการเรียนรู้เพียงร้อยละ 35.46 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศที่ร้อยละ 37.99 ในทำนองเดียวกัน ผลการทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 32.84 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศที่ร้อยละ 36.30 เช่นกัน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ตัวเลขทางสถิติเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างของคุณภาพการศึกษา และความจำเป็นในการยกระดับกระบวนการบริหารจัดการวิชาการในพื้นที่

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก นโยบายการศึกษาระดับชาติ ความสำคัญของภาวะผู้นำ ตลอดจนสภาพปัญหาทางวิชาการของสถานศึกษาในพื้นที่ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักและเล็งเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรม ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 244 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและรักษาการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 244 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,956 คน รวมทั้งสิ้น 2,200 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 36 คน ครูผู้สอน จำนวน 291 คน รวมทั้งสิ้น 327 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) และดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนตัวอย่างสอดคล้องกับขนาดของประชากร

2. กลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ได้จากการเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยคัดเลือก จำนวน 6 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ตำแหน่ง
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 2.1 ต่ำกว่า 10 ปี
 - 2.2 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
3. ขนาดสถานศึกษา
 - 3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
 - 3.2 โรงเรียนขนาดกลาง
 - 3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม
- 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม
- 3) ด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม
- 4) ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม

4.1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.80 ถึง 1.00 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

4.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางของภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือออกจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง เพื่อยกขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถาม
2. เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบ Google Form กับตัวอย่างจริง
3. ผู้วิจัยติดตามรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ในระบบ Google Form จนครบตามจำนวน แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ผล
4. ผู้วิจัยขอหนังสือออกจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปยัง ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์
5. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ถอดเทป เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.53$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.57$) รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.54$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.46$)

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติการ			
		$\bar{x}$	S	แปลผล	ลำดับที่
1	ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม	4.57	.40	มากที่สุด	1
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม	4.54	.38	มากที่สุด	2
3	ด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม	4.53	.38	มากที่สุด	3
4	ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม	4.46	.44	มาก	4
รวม		4.53	.40	มากที่สุด	

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร จําแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการภาวะผู้นำทาง วิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n=36)		ครู (n=291)		t	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1	ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม	4.66	.31	4.55	.40	-1.49	.14
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม	4.57	.35	4.54	.39	-0.52	.61
3	ด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม	4.52	.45	4.53	.37	0.22	.82
4	ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิง นวัตกรรม	4.60	.41	4.45	.44	-1.94	.05
รวม		4.59	.17	4.52	.20	-1.99	.05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการภาวะผู้นำทาง วิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 10 ปี (n=153)		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป (n=174)		t	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1	ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม	4.56	.39	4.57	.40	-0.16	.88
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม	4.55	.41	4.53	.36	0.53	.60
3	ด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม	4.56	.38	4.50	.37	1.53	.13

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 10 ปี (n=153)		มากกว่า 10 ปีขึ้นไป (n=174)		t	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
4	ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม	4.51	.41	4.43	.47	1.64	.10
รวม		4.55	.21	4.51	.19	1.84	.07

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	Ss	df	MS	F	P
1	ด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.23	2	0.11	0.71	0.49
		ภายในกลุ่ม	51.30	324	0.16		
		รวม	51.53	326			
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.19	1.31	0.27
		ภายในกลุ่ม	47.63	324	0.15		
		รวม	48.02	326			
3	ด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.55	2	0.27	1.93	0.15
		ภายในกลุ่ม	45.82	324	0.14		
		รวม	46.37	326			
4	ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.53	2	0.26	1.35	0.26
		ภายในกลุ่ม	63.21	324	0.20		
		รวม	63.74	326			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	0.05	1.26	0.29
		ภายในกลุ่ม	12.64	324	0.04		
		รวม	12.74	326			

3. จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ที่พบว่า ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำประเด็นดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์ เพื่อสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังนี้

ด้านที่ 1 วิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารควรใช้กลยุทธ์การนำนโยบายจากส่วนกลางมาปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT) และใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยมีหัวใจสำคัญคือการยึดปัญหาของผู้เรียนเป็นตัวตั้งในการสร้างนวัตกรรม พร้อมสื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านกระบวนการ PLC เพื่อให้บุคลากรทุกระดับมีความเข้าใจและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารต้องมีการผลักดันให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยโดยบูรณาการรูปแบบโครงงาน (PBL) และ STEM Education ควบคู่ไปกับการใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ สนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) และงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้และสมรรถนะด้านต่างๆ โดยผู้บริหารทำหน้าที่ที่ปรึกษา กำกับ และติดตามการสอนอย่างใกล้ชิด พร้อมลงพื้นที่สังเกตการสอนจริงเพื่อประเมินผลและให้คำแนะนำในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านที่ 3 การพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม โรงเรียนควรเน้นการยกระดับครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการยุคใหม่โดยสนับสนุนทรัพยากรด้านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ และงบประมาณเพื่อให้ครูพัฒนาตนเองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งเสริมการใช้เครื่องมือทันสมัย เช่น Canva และ AI (ChatGPT) มาช่วยในการผลิตสื่อและนวัตกรรมเพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพการสอน สนับสนุนการทำวิจัยหน้าเดียวหรือ Case Study เพื่อแก้ปัญหาได้รายบุคคลอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์นวัตกรรมจากฐานปัญหาจริงในห้องเรียน

ด้านที่ 4 ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม ควรมีการสร้างพื้นที่เผยแพร่ผลงานที่หลากหลายทั้งออฟไลน์ผ่านมุมนวัตกรรม ถนนคนเดินวิชาการ และนิทรรศการประจำปี รวมถึงออนไลน์ผ่านเว็บไซต์โรงเรียน Facebook และ TikTok เพื่อขยายผลความสำเร็จสู่ชุมชน บรรยากาศในโรงเรียนเน้นความเป็น "ชุมชนแห่งการเรียนรู้" ที่ยอมรับการลองผิดลองถูกและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเวที PLC โดยไม่มีความกังวลเรื่องความผิดพลาด มีการเชิดชูเกียรติด้วยรางวัล "นวัตกรรมดีเด่น" และส่งเสริมการนำเสนอผลงานระดับเขตพื้นที่หรือการตีพิมพ์เผยแพร่เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและแรงกระตุ้นในการสร้างนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนงานวิชาการควบคู่กับการปรับตัวเชิงนวัตกรรมอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการกำหนดทิศทางทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมครูให้พัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทการจัดการศึกษาในปัจจุบันทำให้ผู้บริหารต้องรับบทเป็นผู้นำที่ไม่เพียงบริหารงานตามภารกิจปกติ แต่ควรขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนด้วยแนวคิดใหม่ วิธีการใหม่ และการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานของ ปรีชญา รูปต่ำ (2565: 61) ที่ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สพพ.ขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ สอดคล้องกับงานของ ปวีณา กันถิ่น, มนต์นภัส มโนการณ และธารณ ทองอก (2560: 1833) ที่วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

เขต 5 ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานของ ศิริดา พงษ์ไทย (2567: 19) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สพพ.หนองคาย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนว่าการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศให้เกิดขึ้นจริงทั่วทั้งโรงเรียนยังเป็นเรื่องที่ทำไต่ยากกว่าการกำหนดนโยบายหรือการจัดกิจกรรมเชิงวิชาการเนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลา ความร่วมมือ และการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดของบุคลากรทั้งองค์กร สอดคล้องกับงานของ ปวีณา กันถิ่น, มนต์นัทธ มโนการณ และธารณ ทองงอก (2560: 1833) ที่วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมและการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งจากการสังเคราะห์คำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรมไว้ว่า โรงเรียนควรมุ่งสร้าง "องค์กรแห่งการเรียนรู้" โดยจัดสรรพื้นที่เผยแพร่ผลงานทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เช่น มุมนวัตกรรมตามอาคารเรียน ถนนคนเดินวิชาการ นิทรรศการประจำปี และกิจกรรม Open Class ควบคู่ไปกับการใช้เว็บไซต์ระบบคลาวด์ Facebook TikTok และ YouTube เพื่อสื่อสารความเคลื่อนไหวสู่ชุมชน ผู้บริหารเน้นการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง ยอมรับการลองผิดลองถูก และส่งเสริมการแบ่งปันผ่านเวที PLC ที่ไม่มีความกังวลเรื่องความผิดพลาด นอกจากนี้ควรมีการยกระดับผลงานสู่ภายนอกในรูปแบบ Best Practice และงานวิจัยตีพิมพ์ในระดับเขตพื้นที่หรือภูมิภาค พร้อมกระตุ้นแรงจูงใจด้วยการมอบรางวัล 'นวัตกรรมดีเด่น' เพื่อเชิดชูเกียรติครูและนักเรียน บรรยากาศทางวิชาการที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่การแข่งขัน แต่เป็นชุมชนแห่งการแบ่งปันที่นำปัญหาจริงมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม หล่อหลอมให้การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและ AI กลายเป็นวิถีปฏิบัติปกติที่สร้างความภาคภูมิใจและพลังสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรทุกคนอย่างยั่งยืน

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันเฉพาะด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม ส่วนด้านวิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม และด้านการพัฒนาครูเชิงนวัตกรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีบทบาท ประสบการณ์ และมุมมองต่อการบริหารแตกต่างกัน ผู้บริหารมักรับรู้ตนเองผ่านมิติของนโยบาย การวางแผน และการกำกับติดตาม ขณะที่ครูจะรับรู้ผ่านประสบการณ์จริงในหน้างาน โดยเฉพาะเรื่องบรรยากาศการทำงาน ความเปิดกว้างต่อความคิดเห็นใหม่ การสนับสนุนให้ลองสิ่งใหม่ และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับทางวิชาการเพียงใด จึงทำให้ด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศเกิดความแตกต่างเด่นชัดกว่าด้านอื่น ส่วนด้านวิสัยทัศน์ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาครู เป็นเรื่องที่มีถูกกำหนดไว้ในแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นทางการ ทำให้ทั้งสองกลุ่มรับรู้ค่อนข้างใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤดี ปานพิม, เฉลิมชัย หาญกล้า และภูวดล จุลสุคนธ์ (2568: 31) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สพพ.นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา เชื้อคมตา (2566: 6) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประเมินศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูใน สพ.สกลนคร เขต 1 มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ทำงานไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การรับรู้ต่อภาวะผู้นำแตกต่างกันมากนัก เพราะในปัจจุบันบุคลากรทุกช่วงประสบการณ์สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แนวทางปฏิบัติ และการพัฒนาวิชาชีพได้ใกล้เคียงกัน ทั้งจากการประชุม อบรม ระบบออนไลน์ และการสื่อสารภายในโรงเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อบทบาทผู้นำของผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนในโรงเรียนสามารถรับรู้ได้จากการปฏิบัติงานประจำ จึงไม่จำเป็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์มากหรือน้อยจะมองแตกต่างกันเสมอไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤดี ปานพิม และคณะ (2568 : 30-42) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานของ ปรีชญา รูปต่ำ (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานของ วนิดา เชื้อคมตา (2566) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งอาจเป็นเพราะว่าแม้โรงเรียนจะมีขนาดต่างกัน แต่หากอยู่ภายใต้สังกัดเดียวกัน ย่อมได้รับนโยบายมาตรฐาน และแนวทางการกำกับติดตามที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้การรับรู้ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งในปัจจุบันโรงเรียนทุกขนาดเข้าถึงเทคโนโลยี การอบรม และเครือข่ายวิชาชีพได้มากขึ้น ขนาดโรงเรียนจึงอาจไม่ใช่ตัวกำหนดคุณภาพของภาวะผู้นำอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ สิริฉัตรรัตน์ สุวรรณ และตรีภูมิ นรินทร์ (2565) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานของ นิติภา เสนาฤทธิ์ (2560) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่พบว่าครูในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญญาพร อินทร์แก้ว และอนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ (2568) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่พบว่าครูในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ใช้เป็นข้อมูลกำหนดแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ด้าน วัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรนำผลวิจัยไปใช้วางแผนพัฒนาผู้บริหารให้เน้นการสร้างบรรยากาศการทำงานแบบเปิดกว้าง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของครูมากขึ้น
2. ใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงการบริหารงานภายในโรงเรียน จากผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม แสดงว่าการรับรู้ของทั้งสองฝ่ายยังไม่ตรงกัน จึงสามารถนำผลวิจัยไปใช้ปรับปรุงระบบการสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู เพื่อให้การขับเคลื่อนงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ใช้เป็นสารสนเทศสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนพัฒนาเชิงนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลวิจัยไปใช้กำหนดโครงการอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับจุดที่ควรส่งเสริม

องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ควรขับเคลื่อนอย่างบูรณาการ 4 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ทางวิชาการเชิงนวัตกรรม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาครูเชิงนวัตกรรม และวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม โดยด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนที่สุดคือด้านวัฒนธรรมและบรรยากาศวิชาการเชิงนวัตกรรม เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยจึงเสนอว่า การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงนวัตกรรมให้เกิดผลอย่างยั่งยืน ต้องมุ่งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทดลองสิ่งใหม่ การใช้ PLC และการมีส่วนร่วมของครูควบคู่กับการกำหนดวิสัยทัศน์และการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฤดี ปานพิม, เอลิมชัย หาญกล้า, และ ภูวดล จุลสุคนธ์. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 3(1), 30-42.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). เนติกุลการพิมพ์.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบญญาพร อินทร์แก้ว, และ อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 3(2), 874-905.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา รูปต่ำ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาภูมิราช วิทยาลัย*.
- ปวีณา กันถิ่น, มนต์นัฏ มโนการณ, และ ธารณ ทองงอก. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 10(3), 1833–1848.
- ภานุพงษ์ คำภูษา. (2562). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล การบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- วนิดา เชื้อคมตา. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ทางการศึกษา: กรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปีที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ทิพย์วิสุทธิ.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. *Journal of Applied Education*, 2(5), 19–28.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552– 2561)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). *รายงานการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2544–2548)* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สิริฉัตร รัตนสุวรรณ, และ ตรัยภูมิทร์ ตรีศรีสุวรรณ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. ใน *การประชุมมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 2219–2234). มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2568, 7 มีนาคม). *ข้อสอบ O-NET ปีการศึกษา 2567*.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2568, 17 เมษายน). *ผลการทดสอบ O-NET ปี.6 วิชาคณิตศาสตร์มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3 ปีการศึกษา สะท้อนผลการขับเคลื่อนยกระดับ คุณภาพการจัดการศึกษาตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ*.
- Glickman, C. D. (2016). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (2nd ed.). Allyn & Bacon.
- Gupton. (2010). *Organizational behavior: Structure, process, and behavior*. Business Publication.
- Horth, R., & Buchner, A. (2014). *Innovation leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively, and drive results*. Routledge.

- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and practice* (6th ed.). SAGE Publications.
- Pagaura, R. (2020). *Innovative leadership attributes of school administrators in the Philippines: Implications for educational management*.